

Quickscan Concurrentiepositie Nederlandse Kalversector t.o.v. Frankrijk

LEI Wageningen UR, Tom Bakker, Nico Bondt

LNV heeft het LEI gevraagd om in een quickscan meer inzicht te verschaffen in de concurrentiepositie van de Nederlandse in vergelijking met de Franse kalversector. Dit met het oog op de op korte termijn verwachte besluitvorming over de Health Check waaronder ook de ontkoppeling van de slachtpremies. Deze quickscan heeft ook het karakter van een voorstudie voor de concurrentiemonitor die in 2009 zal worden uitgevoerd.

Inleiding

Het Nederlandse kalfsvlees staat bekend om haar hoge kwaliteit. Mede door deze reputatie heeft de Nederlandse kalversector een leidende exportpositie opgebouwd in Europa. Nederland exporteert meer kalfvlees dan welk ander Europees land dan ook, inclusief grote producenten als Frankrijk en Italië. Hoewel de Nederlandse kalversector zich dus in een gunstige positie bevindt, kan het niet achterover leunen; er zijn diverse factoren die het marktleiderschap kunnen bedreigen. Ook de mogelijke ontkoppeling van slachtpremies wordt in de kalversector genoemd als bedreiging voor de leidende exportpositie.

Recent onderzoek heeft uitgewezen dat deze zorgen niet onterecht zijn. Bondt e.a. (2008) onderzochten wat de gevolgen voor de Nederlandse kalversector zullen zijn als de slachtpremies ontkoppeld worden. Dit onderzoek concludeert dat door de ontkoppeling op korte termijn de productie beperkt zal krimpen, met 5 a 10%. Echter, als in Nederland ontkoppeld wordt en belangrijke kalfsvleesproducent en concurrent Frankrijk blijft koppelen, dan zullen dempende prijseffecten zich niet of veel minder voordoen en wordt een krimp van meer dan 10% verwacht. Belangrijke aanbeveling is om te streven naar een 'level playing field', waarbij Nederland alleen ontkoppelt als dat ook in Frankrijk gebeurt.

Als de uitkomst van de onderhandelingen in de EU zou zijn dat Frankrijk in 2010 en 2011 volledig blijft koppelen, terwijl Nederland direct volledig ontkoppelt, dan is de verwachting dat Frankrijk zal inspringen op de krimp van de totale productie in Nederland door -in beginsel zonder of met beperkte investeringen in extra productiecapaciteit- de eigen kalfsvleesproductie te vergroten.

Doel quickscan

Cruciaal voor de toekomstige concurrentiepositie van de Nederlandse kalversector is daarom in hoeverre Frankrijk kan profiteren bij ontkoppeling van de slachtpremies. Het doel van deze quickscan is meer inzicht te krijgen in de concurrentiepositie van de Nederlandse kalversector in vergelijking met Frankrijk. Hierbij speelt de kostprijspositie een belangrijke rol, met name in relatie tot de gevolgen van ontkoppeling voor de kostprijs. Tevens zal enige aandacht worden besteed aan de marktaspecten.

Leeswijzer

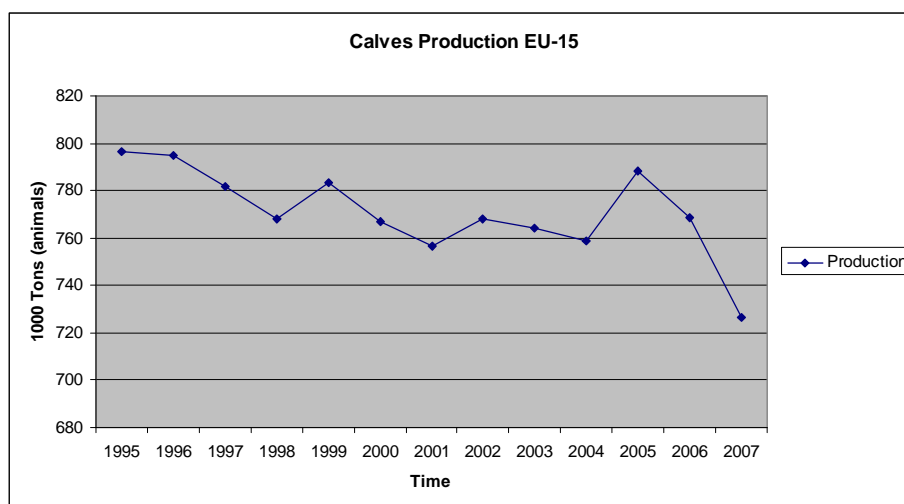
De hoofdvraag van deze quickscan, in hoeverre de Franse kalversector een bedreiging vormt voor de Nederlandse sector, wordt in stappen beantwoord. In het eerste hoofdstuk worden de concurrentieverhoudingen in de Europese kalversector kort beschreven. Gezien het relatief geringe belang van handel over de Europese grenzen is de wereldhandel hier buiten beschouwing gelaten. Hoofdstuk twee richt zich specifiek op de Franse kalversector. Hier komen aspecten aan de orde als de structuur van de Franse sector, kostprijsontwikkelingen en de handelspositie. In hoofdstuk 3 wordt de notitie afgesloten met de belangrijkste conclusies uit deze quickscan, alsmede enkele beleidsimplicaties.

Hoofdstuk 1 Algemeen beeld concurrentiepositie

In dit hoofdstuk wordt kort een beeld geschetst van de productie, handelsstromen en consumptie binnen de Europese kalversector. Waar mogelijk, worden enkele kengegevens van de Nederlandse sector verstrekt. In de volgende hoofdstukken gaan we dieper in op Franse kalversector. Gezien het geringe belang van de wereldhandel in levende kalveren en kalfsvlees laten we deze cijfers achterwege.

1.1 Productie

De totale productie van kalfvlees in de EU-15 laat een dalende trend zien, die rond het jaar 2005 werd ingezet (zie grafiek 1). Vanaf dit jaar is de productie in deze voornamelijk West-Europese landen gedaald van circa 790.000 naar 725.000 ton per jaar. Als mogelijke verklaring voor deze vrij drastische krimp in de productie van kalfsvlees worden door het PVE genoemd: een afname in de consumptie van kalfsvlees in belangrijke landen als Frankrijk en Italië.

Grafiek 1: productie kalveren EU-15, incl. rosékalfsvlees (bron: Eurostat)

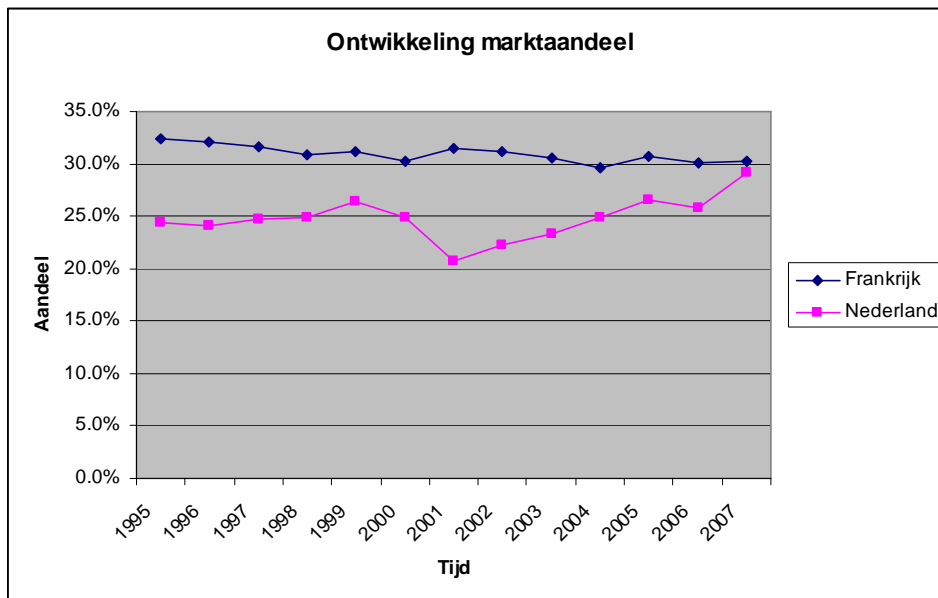
Nederland behoort sinds lange tijd tot de belangrijkste landen voor kalfvlees productie. Alleen Frankrijk weet op jaarbasis meer kalfvlees te produceren, namelijk 30,2% van de totale productie binnen de EU-15, tegen 29,2% van de Nederlandse kalversector (zie tabel 1). Andere grote landen voor kalfsvleesproductie als Italië, België en Duitsland zitten ver onder dit productieniveau met resp. 17,7%, 7,2% en 5,5% (Eurostat).

	Productie (x 1.000 ton)		Marktaandeel (%)	
	1997	2007	1997	2007
France	251.33	219.39	31.5%	30.2%
Netherlands	196.35	212.14	24.6%	29.2%
Italy	158.47	128.66	19.9%	17.7%
Belgium	48.22	52.61	6.1%	7.2%
Germany (including ex-GDR from 1991)	59.45	39.93	7.5%	5.5%
Totaal	781.76	726.28	100.0%	100.0%

Tabel 1: top 5 producenten, incl. rosékalfsvlees (bron: Eurostat)

Wanneer we echter kijken naar de ontwikkeling van kalfsvleesproductie, valt waar te nemen dat de Nederlandse productie groeit, terwijl die van Frankrijk gelijk blijft (zie grafiek 2). Deze

tendens valt mogelijk te verklaren uit de opkomst van het rosé vlees, een ander type kalfsvlees, naast de traditionele markt voor blank kalfsvlees. De markt voor rosé vlees, van kalveren die tussen de achtste en twaalfde levensmaand worden geslacht, is de afgelopen jaren stevig gegroeid. Nederlandse producenten zijn beter in staat gebleken deze markt te bedienen dan de Franse kalversector, die gericht blijft op de productie van blank kalfsvlees (kalveren jonger dan acht maanden).

Grafiek 2: ontwikkeling productieaandeel Frankrijk & Nederland, incl. rosékalfsvlees (bron: Eurostat)

1.2 Import & Export Levende kalveren

Duitsland, Polen en Frankrijk zijn de grootste exporteurs van levende kalveren (zie tabel 2). Wel moeten we hierbij opmerken dat het in het geval van Frankrijk gaat over een ander soort kalf, namelijk de broutards (van circa 8-9 maanden oud). Deze kalveren zijn bedoeld voor de rundvleesproductie in Italië en niets te maken met de kalfsvleesproductie (PVE, persoonlijke communicatie, 2008). Daarnaast is de opkomst van nieuwe EU-landen opvallend: Tsjechië en Litouwen vertonen een stijgende export van levende kalveren (Eurostat, 2008). De grootste importeur van levende kalveren is Nederland, met een importaandeel van 38%. Nederland wordt gevolgd door Spanje (27%) en Frankrijk (11%). De meeste kalveren worden door Nederland geïmporteerd uit Duitsland en Polen. Het feit dat Nederland de grootste importeur van levende kalveren is, valt te verklaren door de grote productie van kalfsvlees. Er worden ook levende kalveren verhandeld voor de vleesveehouderij. Veruit het grootste gedeelte van deze productie is bestemd voor de buitenlandse markt, die in de volgende paragraaf wordt besproken.

Tableau 2 : Les échanges intra-communautaires de bovins vivants de moins de 80 kg en 2006

De Vers	AUT	BE	R. TCH	DE	ESP	FR	HONG	IR	IT	LET	LIT	LUX	NL	PO	SLOVA	UK	TOTAL IMPORTS
BE				3 314		2 071		2 695	11 628			163	24 298	237	25	8 487	52 918
R. TCH									185								185
DE	3 225		6 724							6 317	21 357	10	1 419	12 236			51 288
EL							221									12	233
ESP	2 246	3 673	6 576	47 080		100 749	220	18 713	73 594	549	1 359		32 482	78 742	733		366 716
FR	5 611	5 000	698	93 794	31 321			2 018	3 255	32	307		8 893	14 263		649	165 841
HONG			0	0						0	0		0	0	0		0
IR																69	69
IT	16 968	46	8 727	14 924	40	35 442	2 764	2 317			4 124		30	143 085	6 833		235 300
LUX		294		11													305
NL		11 151	4 379	242 848	1 931	5 556	1 647	57 355	21 413	2 116	14 989	2 308		102 045	6 033	45 412	519 183
PO				256						362	2 726		4 585				7 929
SLOVA									227								227
TOTAL EXPORTS	28 050	20 164	27 104	402 227	33 292	143 818	4 852	83 098	110 302	9 376	44 862	2 481	71 707	350 608	13 636	54 617	1 400 194

Tabel 2: handelsstromen EU levende kalveren 2006 (bron: Ofival)

1.3 Import & Export Kalfsvlees

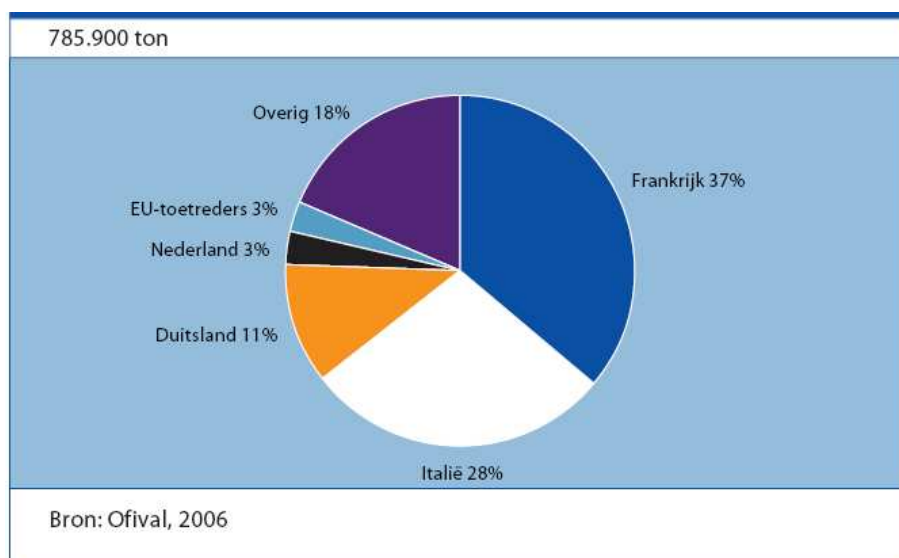
Volgens een recente studie van de Rabobank (Rabobank, 2007), domineert Nederland de export in kalfvlees. Italië, Frankrijk en Duitsland zijn de grootste afnemers van het Nederlandse kalfsvlees. Een groot gedeelte van de kalfsvleesconsumptie in deze landen wordt door Nederland verzorgd: 36% in Italië, 13% in Frankrijk en 46% in Duitsland. Als gevolg van deze exportpositie, heeft Nederland als enige een zelfvoorzieningsgraad van ver boven de 100%. De andere landen moeten dus kalfsvlees importeren om aan de eigen consumptie te kunnen voldoen (zie tabel 3). Italië is daarbij de grootste importeur van kalfsvlees; bijna één derde van de totale consumptie moet uit het buitenland geïmporteerd worden.

(x1.000 ton)	Frankrijk	Nederland	Italië	Duitsland
Productie	242	209	140	44
Import*	37	4	81	39
Export**		188		
Consumptie	281	25	226	85
Zelfvoorzieningsgraad	86%	837%	62%	52%
* Data op basis van Productschap Vee, Vlees en Eieren, 2005 voor Nederland ** Cijfers overige landen niet beschikbaar in verband met combinatie rundvlees Bron: Productschap Vee, Vlees en Eieren, Ofival, 2006				

Tabel 3: kalfsvleesbalans 2005 (bron: Rabobank)

1.4 Consumptie

In vergelijking met andere vleessoorten als kip en varkens, neemt kalfvlees maar een kleine positie in. Van de ongeveer 89 kg vlees dat de gemiddelde Europeaan per jaar consumeert, is circa 1,7 kg kalfsvlees. Frankrijk en Italië zijn veruit de grootste markten voor kalfsvlees in Europa. Samen consumeren ze circa tweederde van de totale Europese markt (zie grafiek 3).

Grafiek 3: consumptie kalfsvlees in Europa 2005 (bron: Rabobank)

De belangrijkste afzetmarkt voor Nederlands kalfsvlees is Italië, waar het verbruik bijna 4 kg (2004) per hoofd van de bevolking is. In Frankrijk ligt de consumptie met ruim 4 kg per hoofd op een vergelijkbaar niveau als in Italië. Vooral voor de feestdagen (Pasen en Kerst) is er veel vraag. Frankrijk is de grootste consument voor kalfsvlees in Europa, ze neemt circa 37% van de consumptie voor haar rekening. De consument heeft een sterke voorkeur voor blank kalfsvlees, rosé komt nauwelijks aan bod (Rabobank, 2007). Zowel PVE als Rabobank signaleren een teruglopende vraag (zie tabel 4), als gevolg van de gestegen prijzen voor kalfsvlees.

(kg/hoofd van de bevolking)	2004	2005	2006	2007
EU-15	2,01	2,08	2,02	1,95
EU-27	.	.	2,03	1,79
Frankrijk	4,47	4,52	4,38	4,19
Italië	3,82	3,90	3,77	3,60
Duitsland	1,08	1,04	1,00	1,04
Nederland	1,48	1,53	1,63	1,65
Polen	0,24	0,31	0,19	0,35
Roemenië	.	.	8,67	4,89

Tabel 4: verbruik kalfsvlees per EU-lidstaat (PVE, 2008)

De betrouwbaarheid van de cijfers van Roemenië wordt door de sector sterk in twijfel getrokken (PVE, persoonlijke communicatie, 2008). De afname in de consumptie in de EU-27 kan daarom het beste als een indicatie worden beschouwd.

Hoofdstuk 2 Concurrentiepositie Frankrijk

In deze notitie staat de concurrentieverhouding van de Nederlandse kalversector tot de Franse sector centraal. Vandaar dat dit hoofdstuk dieper ingaat op enkele aspecten die van belang zijn in de concurrentieverhoudingen met Nederland. Achtereenvolgens komen aan bod: de handelspositie, de structuur van de Franse kalversector, een verdeling naar marktsegmenten, de kostprijs en de rentabiliteit van het Franse kalfsvlees.

2.1 Handelspositie

De kalfsvleesproductie in Europa is geconcentreerd in vijf landen, waarvan Frankrijk de belangrijkste is met circa 30% van de productie (Eurostat, 2008). Deze productie is de afgelopen jaren wel teruggelopen, namelijk van 292.000 ton in 1990 naar 239.300 ton in 2006 (zie tabel 5). Het gaat hier vrijwel alleen om de productie van witvlees, enkel Nederland en Spanje produceren rosékalfsvlees.

	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006(v)
Frankrijk	292	258,6	241,0	250,4	247,7	243,3	236,5	244,1	239,3
Nederland	165	193,9	198,5	164,6	177,2	186,5	197,6	211,7	206,0
Italië	217	181,5	157,1	156,8	153,2	147,2	140,6	142,4	142,4
België	37	53,8	44,8	46,9	50,6	50,4	48,8	53,1	54,1
Duitsland	64	60,5	52,4	46,1	41,1	40,3	45,6	44,8	43,1
EU-15	.	.	766,8	756,6	767,9	764,2	758,5	788,0	769,4

Bron: Eurostat.

Tabel 5: productie kalfsvlees in 1.000 ton, inclusief rosékalfsvlees (bron: Eurostat)

Frankrijk is netto-importeur van kalfsvlees. Het Franse tekort wordt in zijn geheel opgevuld door Nederland, dat ongeveer 40.000 ton per jaar (gemiddeld vanaf 2002) naar Frankrijk exporteert. De invoer verzorgt ongeveer 14% van de consumptie in Frankrijk, die per hoofd van de bevolking een licht dalende tendens vertoont. Frankrijk verwachtte dat Nederland in 2007 meer naar Frankrijk zou gaan exporteren omdat Nederland gebruik zou gaan maken van de uit het VK weer beschikbare kalveren (Office de l'Elevage, 2007). Uit handelscijfers van PVE blijkt dat de Nederlandse import van kalveren uit het VK in 2007 inderdaad is toegenomen ten opzichte van 2006 (+23%; van 45.289 naar 55.680 dieren). Deze import was ook pas vanaf medio 2006 toegestaan. De totale invoer van kalveren is in 2007 met 7% toegenomen (van 534.538 naar 569.287 dieren). Van een toename van de uitvoer van rund- en kalfsvlees van Nederland naar Frankrijk is echter geen sprake.

2.2 Structuur kalversector

Frankrijk beschikt over de meeste kalverproductieplaatsen binnen de EU, namelijk 900.000 (Rabobank, 2007). De Franse kalfsvleesproductie is vooral gelokaliseerd in de melkveegebieden van het land, in Bretagne en Normandië en daarnaast in het zuidwesten. Het betreft alleen witvlees (geen rosé). De productie vindt evenals in Nederland grotendeels op contract plaats, voor een deel voor de in Nederland ook actieve kalverintegraties, voor een deel voor Franse zuivelcoöperaties. De circa 5.000 vleeskalverhouders in Frankrijk houden gemiddeld minder kalveren, ruwweg de helft van het aantal per bedrijf in Nederland. De ontwikkeling van de productie over een langere periode wijst op een daling. Vanaf 2000, toen de slachtpremies zijn geïntroduceerd, is de productie min of meer stabiel gebleven. In elk geval is deze niet toegenomen.

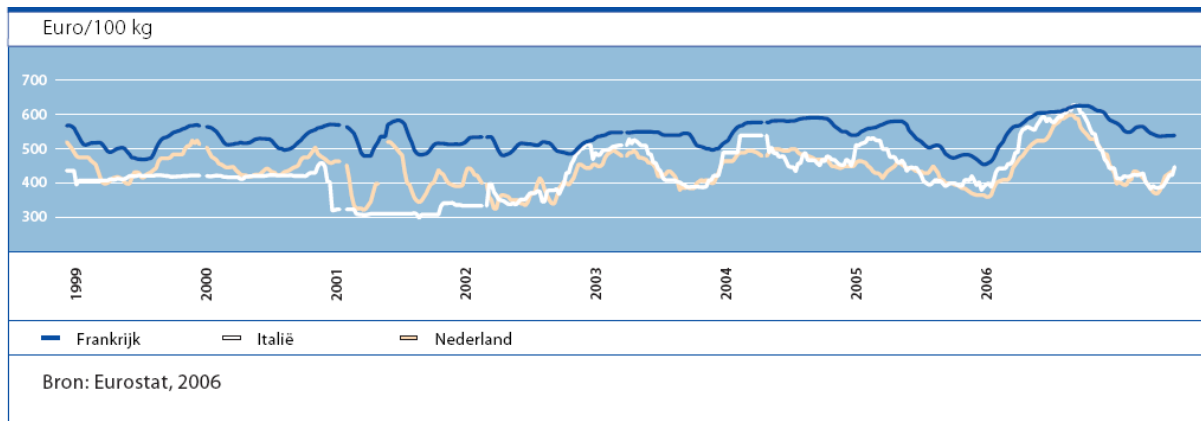
De Franse vleeskalverhouderij is hoofdzakelijk gebaseerd op in Frankrijk geboren kalveren. De infrastructuur om kalveren te importeren is minder goed ontwikkeld dan in Nederland. Frankrijk importeerde in 2005 circa 130.000 en in 2006 circa 160.000 kalveren, voornamelijk uit Duitsland (Office de l'Elevage, 2006). Deze invoer vertegenwoordigt 'slechts' ongeveer 8 tot 9% van het aantal in Frankrijk geproduceerde vleeskalveren (1,7 miljoen), tegenover ongeveer 50% in Nederland. Daartegenover staat een export van Frankrijk van ongeveer 160.000 jonge kalveren (in zowel 2005 als 2006), voornamelijk naar Spanje. Overigens exporteert Frankrijk ook veel oudere dieren voor de mestering en voor de slacht, vooral naar Italië en Spanje.

De Franse rund- en kalfsvleesproductie heeft echter, evenals Nederland en België, vóór 1996 wel gebruik gemaakt van Britse kalveren. Nu het importverbod in 2006 is opgeheven, kan Frankrijk eventueel hiermee de productie van kalfsvlees uitbreiden. De Britse export zou tot dusver echter nog maar gering zijn (Office de l'Elevage, 2007). De Franse kalveren voor witvleesproductie worden jonger en op een lager gewicht geslacht, gemiddeld op een leeftijd van circa zes maanden met 135 kg geslacht gewicht ten opzichte van bijna zeven maanden en 145 kg in Nederland (Bondt et al, 2008). Frankrijk bedient hiermee een wat ander marktsegment dan Nederland. Door de kenmerken van het Franse vlees (jonger en van een melkvleesras in plaats van een zuiver melkras) is de gemiddelde prijs hoger dan van het Nederlandse kalfsvlees. Overigens zijn door de kwaliteitsverschillen de prijzen van de nuchtere kalveren in Frankrijk ook duidelijk hoger dan in Nederland. Tot slot speelt het Franse sentiment een rol in de prijsvorming: eigen vlees wordt door de retail beter betaald (PVE, persoonlijke communicatie, 2008).

2.3 Marktsegmenten

In Frankrijk zijn er volgens PVE (persoonlijke communicatie, 2008) in de consumentenmarkt ruwweg drie segmenten te onderscheiden: de retail (supermarkten), de 'oude' vleesmarkt (traditionele slaggers e.d.) en de grootkeukens/catering. Frankrijk is relatief sterk vertegenwoordigd in de retail en de traditionele slaggers, Nederland is sterker aanwezig in de grootkeukens/catering. In Frankrijk liggen de opbrengsten volgens PVE (2008) hoger omdat de producenten in de Franse markt een hogere prijs kunnen realiseren voor vlees met een Franse herkomst (met de verplichte herkomstaanduiding: F-F-F-vlees). De Franse consumenten hebben namelijk een voorkeur voor vlees uit eigen land. Dit is het sterke punt van de Franse kalversector. Nederland heeft daarentegen een beperkt maar wel belangrijk kostprijnsvoordeel en is daardoor in staat aan het segment grootkeukens/catering te leveren. Meer informatie over de kostprijnsverschillen in de volgende paragraaf.

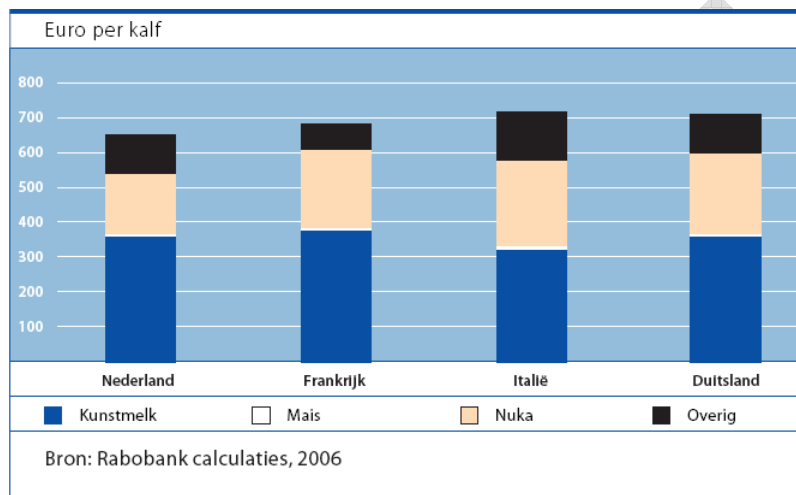
Er zijn grote verschillen in opbrengstprijzen tussen de belangrijke kalfsvleeslanden. Nederlandse kalverhouders ontvangen volgens de Rabobank in goede tijden circa 20% minder in vergelijking met hun Franse collega's (Rabobank, 2007). Omgerekend is dat bijna € 1 per kg. Frankrijk is tevens het land dat de hoogste opbrengstprijzen ontvangt, gevolgd door Italië (zie grafiek 4). Het PVE stelt deze prijsverschillen echter ter discussie. Cijfers worden door de lidstaten individueel opgesteld en aan Eurostat verstrekt. Jaarlijkse aanpassingen van de opbrengstenprijzen van een specifiek land zijn daarom wel te vergelijken. Een vergelijking van de absolute opbrengstprijsniveaus tussen landen is volgens PVE echter niet mogelijk, omdat die prijzen per lidstaat op een eigen manier worden vastgesteld. Volgens PVE bedraagt het daadwerkelijke opbrengstprijsverschil tussen Frankrijk en Nederland naar schatting 30 tot 50 cent.

Grafiek 4: Prijzen kalfsvlees in Europa (uit: Rabobank, 2007)

2.4 Kostprijs

Frankrijk heeft hogere productiekosten dan Nederland. De Rabobank (2007) laat zien dat de productiekosten in Frankrijk circa € 30 per kalf hoger zijn, dat is exclusief kosten van mestafzet (zie grafiek 5).

Grafiek 5: Kostprijs kalverhouderij (uit: Rabobank (2007))

Het verschil in productiekosten inclusief mestafzet zal naar schatting € 10 à 15 per kalf zijn (Bondt et al, 2008). In Italië en Duitsland liggen de productiekosten weer € 15 à 20 per kalf hoger dan in Frankrijk.

Redenen voor de wat hogere kostprijs in Frankrijk zijn een minder efficiënte productie en hogere voerkosten. Nederland heeft een voorsprong op Frankrijk door de lagere voerkosten (lagere kosten voor de gebruikte grondstoffen, betere voerconversie), de mogelijkheid om de kalveren tot hogere gewichten af te mesten zonder dat dit ten koste gaat van de kwaliteit en betere technische resultaten (lagere uitval, betere groei etc.). De lagere voerprijzen in Nederland zijn mede gevolg van veel innovatie op het vlak van voeding, waarvan in Frankrijk veel minder sprake is (PVE, 2008).

De Rabobank (2007) noemt het beheersen van de productiekosten essentieel. Daarbij gaat het vooral om de voerkosten en de kosten voor het nuchtere kalf. Melkpoeder en nuka's maken respectievelijk 50 en 30% uit van de totale productiekosten op het kalverbedrijf. De Rabobank stelt dat Nederland goed presteert dankzij bovengemiddeld vakmanschap (daardoor lage productiekosten) en de kracht van de integraties.

2.5 Rentabiliteit

LEI beschikt niet over cijfers over de gemiddelde rentabiliteit van de Franse kalversector. Ook PVE heeft die cijfers niet. Ervaringen van de Nederlandse integraties die ook in Frankrijk actief zijn is dat de rentabiliteit in Frankrijk ongeveer gelijk is aan die in Nederland. In 2007 lag de rentabiliteit in Frankrijk lager dan in Nederland, als gevolg van een verlate reactie in Frankrijk op de hoge grondstofprijzen voor voer (PVE, persoonlijke communicatie, 2008).

Aan de opbrengstenkant spelen de slachtpremies een rol van betekenis. Het Nederlandse premiebedrag ligt iets onder dat van Frankrijk, door problemen in de referentieperiode (MKZ, 'gat' tussen 7 en 8 maanden). Voor de slachtpremies voor vleeskalveren in Frankrijk geldt voor 2008 een begrotingsmaximum van ruim 79 miljoen euro (precies: 79,472 mln). Waarschijnlijk kan deze budgetlimiet de komende jaren niet verhoogd worden. Een toename van de kalfsvleesproductie in Frankrijk zou dus tot een daling van het premiebedrag per kalf leiden (Bondt et al, 2008).

Hoofdstuk 3 Conclusies

LET OP: onderstaande conclusies zijn voorlopig, op cruciale punten zal er in Frankrijk aanvullende informatie verzameld moeten worden.

De verwachting is dat bij ontkoppeling in Nederland en blijvende koppeling in Frankrijk de Franse kalversector daarvan zal profiteren. Bij ontkoppeling gaat de premie over van contractgever (integratie) naar contractnemer (vleeskalverhouder). De contractgever ziet daardoor opbrengsten wegvallen en zal proberen dat te compenseren door de contractvergoeding (kostenpost) te verlagen. Het is echter de vraag of dit volledig zal lukken, omdat de kalverhouders een voldoende interessante contractvergoeding geboden moet worden. Dit zal gecompenseerd moeten worden door de kostenpost van de nuka's te verlagen. Echter, indien Frankrijk blijft koppelen, krijgen de Fransen een concurrentievoorsprong op de Nederlandse sector bij de aankoop van nuka's en de beleving van de markt.

Als Frankrijk in de overgangsjaren 2010 en 2011 kan blijven koppelen zal de kostprijspositie van de Nederlandse kalversector verslechteren (Bondt et al, 2008). De prijs van het Nederlandse kalfsvlees zal daardoor stijgen.

De Nederlandse kalversector heeft momenteel een kostprijsvoordeel ten opzichte van Frankrijk van naar schatting € 10 à 15 per kalf, inclusief mestafzetkosten. Het is niet ondenkbaar dat de Nederlandse kalverintegraties na de ontkoppeling een deel van de weggevallen slachtpremie (ruwe schatting: € 5 à 15 per kalf) niet kunnen verrekenen middels een lagere contractvergoeding. Daarnaast zullen door krimp van de sector de vaste kosten van slachterijen en kalvermelkproducenten door onderbezetting met € 20 per kalf toenemen (PVE, persoonlijke communicatie, 2008). De totale kostenverhoging is dan € 25 tot 35 per kalf. Het huidige kostprijsvoordeel van de Nederlandse kalversector zou hierdoor omslaan in een kostprijsnadeel van € 10 à 25 per kalf, dat is circa 7 tot 17 cent per kg geslacht gewicht (+ 2 tot 4%).

Een kostprijsverhoging is op zichzelf ook een reden om te zoeken naar mogelijkheden om nog efficiënter te gaan werken, hetgeen weer kan leiden tot verlaging van de productiekosten. Voor kalverhouders kan de ontkoppeling een stimulans zijn voor ondernemerschap en aanpassing van de structuur van het eigen bedrijf. Voor integraties ontstaat door productiedaling ruimte om bedrijven die willen groeien meer mogelijkheden te geven, met structuurverbetering als resultaat.

Samenvattend kan worden gesteld dat ontkoppeling ingrijpt op de twee punten, die door de Rabobank (2007) als kritische succesfactoren van de Nederlandse kalverhouderij worden genoemd: de lage kostprijs en de kracht van de integraties. De ontkoppeling leidt tot een ingrijpende verandering van het 'business model' in de kalversector. Kalverintegraties krijgen minder sturingsmogelijkheden, hetgeen het realiseren van efficiëntieverbeteringen en de optimale afstemming op de afzetmarkt kan bemoeilijken. Het risico van de verslechtering van de kostprijspositie is dat het relatief dure Franse kalfsvlees toch de voorkeur gaat krijgen in (delen van) die marktsegmenten waar Nederlands kalfsvlees mede door de gunstige prijs nu een sterke positie inneemt. Dit zou kunnen leiden tot een verlies van marktaandeel en extra krimp van de Nederlandse kalversector¹.

¹ In de afgelopen jaren is Frankrijk niet in staat geweest om marktaandeel van de Nederlandse kalversector af te pakken. PVE (2008) geeft aan dat dit een gevolg is van het feit dat de Nederlandse kalversector nu een gering maar wezenlijk kostprijsvoordeel heeft, waardoor de sector sterk concurrerend is.

De in deze quickscan verzamelde informatie is niet toereikend om vast te stellen hoe groot het verlies van marktaandeel zou kunnen zijn. Duidelijk is wel dat dit door diverse partijen heel verschillend worden ingeschat. Door het raadplegen van enkele experts in Frankrijk, begin 2009, moet het mogelijk zijn om op twee of drie kernpunten de feiten boven tafel te krijgen, zodat er duidelijke conclusies kunnen worden getrokken.

DRAFT

Referenties

Bondt, N., G.B.C. Backus, J. Bolhuis, C.J.A.M. de Bont, F.H.J. Bunte, H. Prins, J.H. Wisman, Gevolgen ontkoppeling slachtpremies voor de vleeskalversector, rapport 2008.046. LEI, Den Haag, 2008.

Office de L'Elevage, Le marché du veau dans L'union européenne. Paris, 2007.

Rabobank, De Nederlandse kalversector in Europa. Het succes van verticale integratie? Utrecht, 2007.

Geraadpleegde websites:

- PVE <<http://www.pve.nl>>
- Eurostat

Geraadpleegde experts:

- Frans van Dongen, PVE;
- Paul Westra, PVE;
- Vito Martielli, Rabobank.
- Jan Bolhuis, LEI.

DRAFT